

PROMOTE THE ROLE OF REPUTABLE PEOPLE IN THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ETHNIC MINORITY AND MOUNTAINOUS AREAS IN THANH HOA PROVINCE

Le Thi Bich Thuy^a
Le Thi Thanh Thuong^b

^a Vietnam Academy for Ethnic Minorities
Email: lebichthuyhcm@gmail.com

^b H.A.S Education Development Joint Stock Company
Email: thuonglt188@gmail.com

Received: 27/01/2024; Reviewed: 27/02/2024; Revised: 02/3/2024; Accepted: 04/3/2024; Released: 31/3/2024
DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/270>

Reputable people have a great role and position in the ethnic minority community. These are people with moral qualities, abilities, attachments, understanding of customs, the best understanding of the thoughts and feelings of people in the family, relatives and residential communities. The voices and actions of reputable people are able to lead and orient the behavioral culture of the residential community. In order to sustainably develop ethnic minority and mountainous areas in Thanh Hoa province, it is necessary to promote the role of reputable people in connecting the community, promoting the spirit of people's mastery in socio-economic development, preserving and promoting the positive traditional cultural heritage of ethnic minority communities in the province.

Keywords: *Reputable people; Sustainable development; Ethnic minorities; Thanh Hoa province.*

1. Đặt vấn đề

Người có uy tín (NCUT) là lực lượng quan trọng và nòng cốt trong việc vận động người dân thực hiện tốt các chủ trương, đường lối, chính sách và pháp luật của Nhà nước, nhất là người dân vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi (DTTS&MN), góp phần củng cố niềm tin của đồng bào đối với sự lãnh đạo của Đảng và điều hành quản lý của Nhà nước. Người có uy tín là “cầu nối” giữa các cấp uỷ Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc với nhân dân trong xây dựng, củng cố hệ thống chính trị. Thông qua NCUT trong cộng đồng các dân tộc thiểu số (DTTS) để nắm bắt tâm tư, tình cảm và nguyện vọng của người dân gửi tới Đảng, Nhà nước. Bên cạnh đó, người có uy tín có vai trò quan trọng trong giữ gìn khối đại đoàn kết trong cộng đồng dân cư, bảo tồn và phát huy giá trị văn hoá truyền thống của cộng đồng và đóng góp tích cực vào sự phát triển đồng đều, bền vững của địa phương. Vì thế, cần thiết phải phát huy vai trò của NCUT trong phát triển bền vững vùng đồng bào DTTS&MN trên địa bàn tỉnh Thanh Hoá.

2. Tổng quan nghiên cứu

Người có uy tín là lực lượng đặc biệt, có vai trò quan trọng trong việc đưa quan điểm, chủ trương của Đảng và chính sách của Nhà nước đến với đồng bào DTTS được thực hiện hiệu quả. Trong thời gian

qua, đã có nhiều công trình nghiên cứu về phát huy vai trò của người có uy tín trong đồng bào DTTS như: *Chăm lo xây dựng đội ngũ người có uy tín trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số góp phần thực hiện tốt chính sách dân tộc* (Tuấn, 2023); *Người có uy tín “điểm tựa cho mọi điểm tựa khác”* (Quỳnh & Liên, 2021); *Khẳng định vai trò quan trọng của người có uy tín trong cộng đồng dân tộc thiểu số* (Dương, 2023); *Phát huy vai trò của người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số theo tinh thần Đại hội lần thứ XIII của Đảng* (Hiếu, 2022); *Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về công tác dân tộc từ việc quan tâm chăm lo người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số* (Quân, 2023)... Các công trình nghiên cứu đều khẳng định vai trò của người có uy tín trong việc tuyên truyền, vận động người dân trong cộng đồng thực hiện đúng quan điểm, đường lối của Đảng và chính sách pháp luật của Nhà nước; phát triển kinh tế, xoá đói, giảm nghèo; bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc và xây dựng đời sống văn hoá mới; xây dựng khối đại đoàn kết dân tộc, giữ vững an ninh chính trị và an toàn xã hội,... Bên cạnh đó, một số bài viết về phát huy vai trò của NCUT trong vùng đồng bào DTTS&MN trên địa bàn tỉnh Thanh Hoá như: *“Thanh Hoá - xoá đói giảm nghèo nhờ vai trò đội ngũ Người có uy tín”* (Công, 2023); *“Phát huy vai trò của người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu*

số và miền núi tỉnh Thanh Hoá” (Quỳnh, 2023); “*Khẳng định vai trò của người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số*” (Linh, 2024); “*Người có uy tín Thanh Hoá - Thể hiện vai trò là người đi trước*” (Trần, 2023); “*Ủy ban Mặt trận tổ quốc Việt Nam tỉnh Thanh Hoá phát huy hiệu quả vai trò người có uy tín tiêu biểu trong công tác Mặt trận các cấp*” (Minh, 2024)... Các bài viết khẳng định NCUT ở tỉnh Thanh Hoá đã phát huy hiệu quả vai trò là cầu nối giữa nhân dân với các cấp chính quyền trong việc thực hiện nghiêm túc chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, xoá bỏ hủ tục lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh, phát triển kinh tế - xã hội (KT-XH), giữ gìn an ninh trật tự và thực hiện các nhiệm vụ khác ở địa phương. Kế thừa kết quả nghiên cứu trên, bài viết tiếp tục khẳng định vai trò của NCUT trong đồng bào DTTS, đánh giá thực trạng và đề xuất những giải pháp phát huy vai trò của NCUT trong phát triển bền vững vùng đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hoá.

3. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp tiếp cận liên ngành văn hoá học, phương pháp thu thập tài liệu thứ cấp, phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu thứ cấp về NCUT trong đồng bào DTTS. Kế thừa kết quả các công trình nghiên cứu đã đạt được, bài viết phân tích thực trạng phát huy vai trò của NCUT và đề xuất những giải pháp phát huy vai trò của NCUT trong phát triển bền vững vùng đồng bào DTTS tỉnh Thanh Hoá.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Quan điểm, chủ trương của Đảng và chính sách của Nhà nước về phát huy vai trò của người có uy tín trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi

Trong quá trình lãnh đạo của Đảng, chính sách dân tộc luôn được Đảng ta quán triệt và triển khai thực hiện nhất quán theo nguyên tắc: bình đẳng, đoàn kết, tương trợ trên tinh thần tôn trọng, giúp đỡ lẫn nhau, hướng tới mục tiêu xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Trong đó, Đảng ta luôn quan tâm đến công tác phát huy vai trò của NCUT trong vùng đồng bào DTTS&MN góp phần thực hiện hiệu quả chính sách dân tộc. Trong Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX của Đảng (năm 1996) yêu cầu: “Động viên, phát huy vai trò của những người tiêu biểu, có uy tín trong dân tộc và ở địa phương”. Trong Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 12/3/2003, Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa IX về công tác dân tộc đã khẳng định: “Đảng ta luôn xác định vấn đề dân tộc, công tác dân tộc và đoàn kết các dân tộc có vị trí chiến lược quan trọng trong cách mạng nước ta” và đề ra một trong những giải pháp chủ yếu: “Có chính

sách động viên, bồi dưỡng, hướng dẫn và phát huy vai trò của những NCUT trong đồng bào dân tộc trong việc thực hiện chính sách dân tộc của Đảng và Nhà nước ở các địa bàn dân cư vùng DTTS&MN”. Trong Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng nhấn mạnh: “Củng cố và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị ở cơ sở vùng đồng bào DTTS; động viên, phát huy vai trò của những người tiêu biểu trong các dân tộc”. Để phát huy vai trò NCUT trong đồng bào DTTS, Đảng ta đã ban hành các văn bản khác như: Kết luận 57-KL/TW ngày 03/11/2009 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 7, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa IX về công tác dân tộc; Nghị quyết Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về tăng cường và đổi mới sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác dân vận trong tình hình mới; Kết luận số 68-KL/TW ngày 10/9/2013 của Ban Bí thư Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng cốt cán và phát huy vai trò của NCUT trong cộng đồng người Hoa; Chỉ thị số 49-CT/TW ngày 20/10/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng khóa XI về tăng cường và đổi mới công tác dân vận của Đảng ở vùng đồng bào DTTS. Tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã khẳng định: “Bảo đảm các dân tộc bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng, giúp nhau cùng phát triển. Huy động, phân bổ, sử dụng, quản lý hiệu quả các nguồn lực để đầu tư phát triển, tạo chuyển biến căn bản về kinh tế, văn hoá, xã hội ở vùng có đồng bào DTTS. Chú trọng tính đặc thù của từng vùng đồng bào DTTS trong hoạch định và tổ chức thực hiện chính sách dân tộc. Có cơ chế thúc đẩy tích cực, ý chí tự lực, tự cường của đồng bào các DTTS phát triển KT-XH, thực hiện giảm nghèo đa chiều bền vững. Chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ, NCUT tiêu biểu trong vùng đồng bào DTTS” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, tr.170).

Cụ thể hóa quan điểm, chủ trương của Đảng qua các kỳ đại hội về phát huy vai trò NCUT “là điểm tựa cho mọi điểm tựa khác” trong vùng đồng bào DTTS, Thủ tướng Chính phủ ban hành nhiều văn bản chỉ thị, nghị quyết, quyết định nhằm phát huy vai trò của NCUT như: Chỉ thị số 06/2008/CT-TTg ngày 01/02/2008 của Thủ tướng Chính phủ về phát huy vai trò NCUT trong đồng bào DTTS trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; Nghị định số 05/2011/NĐ-CP ngày 14/01/2011 của Chính phủ về công tác dân tộc đã quy định chính sách đối với NCUT ở vùng DTTS “được bồi dưỡng, tập huấn, được hưởng chế độ đãi ngộ và các ưu đãi khác để phát huy vai trò trong việc thực hiện chính sách dân tộc ở địa bàn dân cư, phù hợp với điều kiện KT-XH của địa phương”; Quyết định số 18/2011/QĐ-TTg ngày 18/3/2011 của Thủ tướng Chính phủ về chính

sách đối với NCUT trong đồng bào DTTS; Quyết định số 56/2013/QĐ-TTg ngày 7/10/2013 của Thủ tướng Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Quyết định số 18/2011/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về chính sách đối với NCUT trong vùng đồng bào DTTS; Quyết định số 2561/2016/QĐ-TTg ngày 31/12/2016 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Tăng cường vai trò của NCUT trong vùng DTTS”; Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 6/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ về tiêu chí lựa chọn, công nhận NCUT và chính sách đối với NCUT trong đồng bào DTTS; Nghị quyết số 10/NQ-CP ngày 28/1/2022 của Thủ tướng Chính phủ ban hành chiến lược công tác dân tộc giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2045 tiếp tục khẳng định vai trò của người có uy tín trong đồng bào DTTS và “tiếp tục phát huy vai trò của NCUT trong đồng bào DTTS trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”; Quyết định số 28/2023/QĐ-TTg ngày 23/11/2023 của Thủ tướng Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 6/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ về tiêu chí lựa chọn, công nhận NCUT và chính sách đối với NCUT trong đồng bào DTTS,...

4.2. Phát huy vai trò của người có uy tín trong phát triển bền vững vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi tỉnh Thanh Hoá

Vùng DTTS&MN tỉnh Thanh Hóa gồm 11 huyện miền núi và 06 huyện, thị xã có xã, thôn miền núi với 174 xã, thị trấn/1.551 thôn, bản, khu phố. Trong tổng số 174 xã, thị trấn có 21 xã khu vực III, 24 xã khu vực II, 129 xã khu vực I. Theo Quyết định số 861/QĐ-TTg ngày 04/6/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt danh sách các xã khu vực III, khu vực II, khu vực I thuộc vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2021-2025 và Quyết định số 612/QĐ-UBND ngày 16/9/2021 của Bộ trưởng, Chủ nhiệm Ủy ban Dân tộc phê duyệt danh sách thôn đặc biệt khó khăn vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2021-2025, trong tổng số 1.551 thôn (gồm 1.530 thôn của 174 xã thuộc ba khu vực và 21 thôn của 11 xã không thuộc vùng DTTS&MN) có 318 thôn đặc biệt khó khăn (gồm: 132 thôn thuộc xã khu vực III, 84 thôn thuộc xã khu vực II, 101 thôn thuộc xã khu vực I và 01 thôn của xã không thuộc vùng DTTS&MN). Dọc theo địa phận của 16 xã, thị trấn thuộc 05 huyện miền núi là Mường Lát, Quan Sơn, Quan Hóa, Lang Chánh, Thường Xuân có 213,6 km đường biên giới Việt Nam - Lào. Cộng đồng các dân tộc sinh sống chủ yếu ở các huyện miền núi tỉnh Thanh Hoá là người Kinh, Mường, Thái, Thổ, Mông, Dao, Khơ mú với tổng số dân 992.692 người (Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hoá, 2022). Công tác phát huy vai trò của NCUT trong đồng bào DTTS luôn được các cấp ủy Đảng, chính quyền và các ngành trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa đặc biệt quan tâm.

Đồng thời, ban hành nhiều văn bản quy định, hướng dẫn triển khai thực hiện tốt các chính sách cho NCUT trong đồng bào DTTS trên địa bàn tỉnh như: Công văn số 2672/UBND-VX ngày 15/3/2018 giao thực hiện Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 06/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ; Công văn số 7258/UBND-VX ngày 22/6/2018 về việc thực hiện cơ chế tài chính, quản lý, sử dụng kinh phí thực hiện chính sách quy định tại Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 06/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ; Hướng dẫn số 363/HD-BDT ngày 19/6/2018 về hướng dẫn thực hiện chính sách đối với NCUT trong đồng bào DTTS tỉnh Thanh Hóa; Hướng dẫn số 34/HD-BDT ngày 17/01/2019 về hướng dẫn thực hiện chính sách đối với người có uy tín trong đồng bào DTTS tỉnh Thanh Hóa; Hướng dẫn số 749/HD-BDT ngày 28/10/2019 về hướng dẫn thực hiện thủ tục hành chính trong việc bình chọn công nhận, bổ sung và đưa ra khỏi danh NCUT trong đồng bào DTTS theo Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 06/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ; Công văn số 21/BDT-CSTT ngày 14/01/2020 về việc thực hiện chính sách đối với NCUT theo Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg, năm 2020; Công văn số 121/BDT-CSTT ngày 25/02/2021 về việc thực hiện Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ, năm 2021; Công văn số 33/BDT-CSTT ngày 14/02/2022 về việc thực hiện Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ năm 2022; Hướng dẫn số 818/HD-BDT ngày 8/9/2022 về hướng dẫn thực hiện bình chọn, xét công nhận người có uy tín trong đồng bào DTTS theo Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 06/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ; Điện 642/ĐK-HT ngày 19/11/2019 hướng dẫn thực hiện Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ; Công văn số 78/PV01 ngày 18/02/2020 về thực hiện chế độ, chính sách đối với NCUT trong đồng bào DTTS năm 2020,...

Trong những năm 2021-2023, trên địa bàn tỉnh Thanh Hoá có tổng cộng 3.899 lượt NCUT trong cộng đồng DTTS. Năm 2023, tỉnh Thanh Hoá có 1.281 NCUT tại 1.281 thôn, bản, khu phố của 183 xã, thị trấn thuộc 17 huyện huyện, thị xã (bao gồm già làng, trưởng dòng họ, bí thư chi bộ, trưởng thôn bản, người sản xuất, kinh doanh giỏi...). “Trong đó, NCUT dân tộc Mường là 627 người, dân tộc Thái là 485 người, dân tộc Dao là 13 người, dân tộc Mông là 42 người, dân tộc Kinh là 83 người, dân tộc Khơ mú là 02 người và dân tộc Thổ là 29 người”. (Quỳnh, 2023) Trong những năm qua, NCUT vùng đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hoá đã phát huy vai trò gương mẫu và vận động người dân trong cộng đồng nghiêm túc thực hiện các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, quy định của địa phương và là cầu nối để phản ánh tâm tư,

nguyên vọng của người dân tới các cấp uỷ đảng, chính quyền các cấp, góp phần củng cố niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của nhà nước; vận động người dân tăng cường xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát triển KT-XH, xoá đói, giảm nghèo, xây dựng nếp sống mới, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống tốt đẹp của cộng đồng, bài trừ và xoá bỏ các hủ tục lạc hậu, giữ gìn môi trường và bảo vệ tài nguyên rừng, phòng chống tệ nạn xã hội và giữ gìn an ninh trật tự, đảm bảo quốc phòng,...

Thứ nhất, trong công tác tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước

NCUT vùng đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hóa luôn gương mẫu đi đầu trong công tác vận động gia đình, người dân trong cộng đồng tham gia chấp hành tốt các chủ trương chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, thực hiện nghiêm túc và hiệu quả các chương trình, chính sách dân tộc nhằm nâng cao nhận thức, trách nhiệm, ý thức của người dân trong cộng đồng. Những năm qua, các cơ quan, ban ngành và địa phương trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa triển khai nhiều hình thức tuyên truyền, vận động để phát huy vai trò của NCUT trong công tác tuyên truyền, vận động đồng bào tại thôn bản chấp hành tốt các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, bảo vệ trật tự thôn bản, áp dụng tiến bộ khoa học để phát triển KT-XH, xoá bỏ các tập tục lạc hậu, phòng chống các tệ nạn xã hội xâm nhập vào thôn bản, tăng cường khối đại đoàn kết trong xây dựng nông thôn mới. Đồng thời, “tổ chức các lớp tập huấn, hội nghị cung cấp thông tin trên các lĩnh vực kinh tế, văn hóa - xã hội, quốc phòng, an ninh, trật tự an toàn xã hội, nhất là các chủ trương, chính sách mới ban hành, các chính sách liên quan đến công tác dân tộc, chính sách dân tộc, đồng thời được cấp báo, tạp chí theo quy định để NCUT có thêm nhiều thông tin, kiến thức tham gia tuyên truyền, vận động phát huy vai trò đối với từng lĩnh vực của đời sống xã hội tại địa phương. Thực hiện thăm hỏi, tặng quà vào dịp lễ tết cổ truyền của dân tộc cho NCUT, thăm hỏi ốm đau, gặp rủi ro hoạn nạn đối với NCUT, bố mẹ, con NCUT.” (Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hóa, 2022).

Thứ hai, trong xây dựng hệ thống chính trị cơ sở và khối đại đoàn kết dân tộc

NCUT trong vùng đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hóa đã có nhiều đóng góp trong xây dựng hệ thống chính trị ở cơ sở và khối đại đoàn kết dân tộc; phát huy tốt vai trò, trách nhiệm trong công tác hòa giải và kịp thời giải quyết các mâu thuẫn phát sinh, tranh chấp trong thôn bản; vận động nhân dân trong thôn, xã đoàn kết xây dựng chính quyền, Mặt trận và các đoàn thể vững mạnh. Đồng thời, NCUT cũng

tích cực tham gia sinh hoạt cùng chi bộ, các đoàn thể, Mặt trận Tổ quốc, các hội nghị của toàn dân và có nhiều ý kiến đóng góp thiết thực vào thực hiện có hiệu quả các chương trình phát triển KT-XH và công tác xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc các cấp tại địa phương.

Thứ ba, trong phát triển kinh tế - xã hội, xoá đói, giảm nghèo, xây dựng nông thôn mới

NCUT luôn đi đầu trong các phong trào thi đua lao động sản xuất, xoá đói, giảm nghèo; phát huy tiềm năng, lợi thế về đất đai, khí hậu và mạnh dạn ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất, kinh doanh để có năng suất và hiệu quả kinh tế cao. Nhiều NCUT không chỉ phát triển kinh tế gia đình mà còn hỗ trợ vật chất, kỹ thuật và tạo công ăn việc làm cho người dân địa phương phát triển kinh tế. “Đến nay, nhiều hộ nông dân người DTTS tại các huyện Bá Thước, Cẩm Thủy, Lang Chánh, Thạch Thành, Như Xuân, Như Thanh, Ngọc Lặc,... đạt danh hiệu hộ sản xuất kinh doanh giỏi, nhiều tấm gương sáng về mô hình phát triển kinh tế hộ, kinh tế trang trại cho thu nhập bình quân mỗi năm trên 100 triệu đồng trở lên” (Minh, 2024). Bên cạnh đó, nhiều NCUT đã tích cực tuyên truyền, vận động người dân xoá bỏ các tập tục lạc hậu, tham gia xây dựng hương ước, quy ước trong cộng đồng, góp phần hoàn thành các tiêu chí xây dựng Nông thôn mới. “Hiện nay, đã có 58 xã, 635 thôn, bản đạt chuẩn nông thôn mới, 5 xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao, 46 thôn, bản nông thôn mới kiểu mẫu” (Minh, 2024).

Thứ tư, trong bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc

NCUT vận động nhân dân xoá bỏ các tập tục lạc hậu, giữ gìn và phát huy các phong tục tập quán, giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các DTTS, thực hiện tốt cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, phong trào “Ông bà, cha mẹ mẫu mực, con cháu hiếu thảo”,... Đồng thời, NCUT đã vận động người thân trong gia đình, dòng họ nêu gương trong việc thực hiện nếp sống văn hóa mới, vận động nhân dân tích cực tham gia các hoạt động khuyến học, khuyến tài, tạo điều kiện cho trẻ em được đến trường và tham gia các hoạt động từ thiện, giúp đỡ các gia đình có hoàn cảnh khó khăn tại địa phương,... Do đó, nhiều giá trị văn hoá đặc sắc của đồng bào DTTS được gìn giữ và phát huy, người dân từng bước thay đổi các tập tục lạc hậu trong cưới xin, tang ma và thực hiện nếp sống văn hoá mới,... góp phần thực hiện tốt Đề án của tỉnh như: Đề án “Tuyên truyền thực hiện nếp sống văn hóa trong tang lễ đồng bào Mường tỉnh Thanh Hóa”,...

Thứ năm, trong bảo đảm quốc phòng, giữ gìn an ninh và trật tự an toàn xã hội

Những năm qua, các cấp, các ngành tỉnh Thanh Hoá đã phát huy vai trò NCUT trong đồng bào DTTS&MN nêu cao tinh thần trách nhiệm và vận động nhân dân các dân tộc thực hiện bảo đảm quốc phòng, giữ gìn an ninh và trật tự an toàn xã hội tại địa phương, tham gia xây dựng phong trào “Toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc”, chấp hành nghiêm túc Quy chế biên giới và tham gia mô hình “Tự quản đường biên, mốc giới và an ninh trật tự khu vực biên giới”, góp phần đảm bảo an ninh trật tự vùng DTTS&MN tỉnh Thanh Hoá. “Ngành Công an đã thực hiện vận động trên 1.580 lượt NCUT để tuyên truyền, phản bác các thông tin, quan điểm xuyên tạc, sai trái, thù địch trên địa bàn vùng DTTS&MN. Thông qua NCUT, cơ quan công an tuyên truyền cho trên 90 nghìn lượt người Mông không tin, không nghe, không làm theo các luận điệu tuyên truyền về “Nhà nước Mông”; không vượt biên trái phép sang Lào tham gia hoạt động Phi; tham gia tác động, giáo dục, cảm hóa 28 đối tượng có liên quan đến hoạt động lập “Nhà nước Mông”; tham gia tác động, hướng lái, đấu tranh với 85 lượt chức sắc, chức việc, số cầm đầu, cốt cán trong các điểm nhóm tôn giáo vi phạm pháp luật tín ngưỡng, tôn giáo, giải quyết dứt điểm 205 vụ tranh chấp, khiếu kiện trong nội bộ nhân dân vùng đồng bào DTTS, các vụ liên quan đến đền bù, giải phóng mặt bằng các dự án; giải quyết tình trạng di cư tự do...” (Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hoá, 2022). Bên cạnh đó, NCUT vùng đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hoá đã phát hiện, cung cấp nhiều nguồn tin quan trọng cho lực lượng công an kịp thời đấu tranh, ngăn chặn nhiều trường hợp vi phạm pháp luật, các hoạt động tuyên truyền, học đạo trái pháp luật trên địa bàn. “NCUT cung cấp trên 1.500 tin tức, tình hình liên quan đến an ninh trật tự; tham gia cảm hóa, giáo dục, quản lý số đối tượng tù tha, đối tượng nghiện ma túy, đối tượng hình sự và đối tượng vi phạm pháp luật khác trong cộng đồng dân cư; giúp đỡ Cơ quan Công an tuyên truyền, giải thích, vận động 55 đối tượng truy nã, trốn thi hành án ra đầu thú; cung cấp tin để lực lượng chức năng tổ chức bắt, xử lý 102 đối tượng có liên quan đến hoạt động mua bán, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng trái phép chất ma túy...” (Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hoá, 2022).

5. Thảo luận

Với tinh thần trách nhiệm cao với cộng đồng và xã hội, NCUT trong đồng bào vùng DTTS&MN đã và đang phát huy vai trò của mình trong xây dựng quê hương đất nước. Để phát huy tốt hơn nữa vai trò của NCUT trong phát triển bền vững vùng đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hoá, cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, các cấp ủy Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức đoàn thể ở cơ sở tiếp tục

quan tâm, vận động và phát huy vai trò của NCUT trong cộng đồng. Thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở và làm tốt công tác tuyên truyền về nội dung, mục đích, ý nghĩa của các chính sách đến với người dân để làm cơ sở cho công tác bình xét NCUT được dân chủ, đảm bảo đúng quy định.

Hai là, coi trọng công tác phát hiện nhân tố để xây dựng trở thành NCUT để người dân ở địa phương lựa chọn được người thật sự xứng đáng với niềm tin, là lực lượng tin cậy để gửi gắm tâm tư, nguyện vọng và là “cầu nối” giữa Đảng, chính quyền với nhân dân để vận động nhân dân chấp hành tốt các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; thực hiện tốt các cuộc vận động, các phong trào thi đua ở địa phương; tích cực tham gia phát triển KT-XH; giữ gìn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống tốt đẹp; tham gia phòng chống tội phạm và giữ gìn an ninh trật tự,...

Ba là, thường xuyên cung cấp thông tin thời sự, tình hình địa phương, kỹ năng tuyên truyền, vận động cho NCUT. Tăng cường tập huấn, bồi dưỡng kiến thức cho NCUT nhằm nâng cao nhận thức và phát huy vai trò của mình trong vận động người dân địa phương trên tất cả các lĩnh vực đời sống, xã hội vùng đồng bào DTTS&MN của tỉnh.

Bốn là, thường xuyên phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan liên quan trong thực hiện chính sách và thực hiện kiểm tra, giám sát việc thực hiện chính sách ở cơ sở để kịp thời động viên, khuyến khích đối với những địa phương có cách làm hay, khen thưởng và biểu dương những NCUT tiêu biểu, gương mẫu đi đầu trong các hoạt động. Đồng thời, phát hiện và uốn nắn kịp thời những sai sót trong thực hiện chính sách ở cơ sở.

Năm là, tổ chức thực hiện mô hình điển hình tiên tiến là các già làng, trưởng bản, NCUT,... để tạo điều kiện giúp NCUT phát huy tốt hơn vai trò của mình. Đồng thời, tổ chức các hoạt động giao lưu, chia sẻ kinh nghiệm, phương pháp tuyên truyền giữa những NCUT tiêu biểu ở các địa phương trong tỉnh Thanh Hoá và trên phạm vi cả nước.

6. Kết luận

NCUT là lực lượng nòng cốt và quan trọng trong việc vận động nhân dân vùng đồng bào DTTS&MN. Phát huy vai trò của NCUT trong đồng bào DTTS&MN tỉnh Thanh Hoá góp phần thực hiện công tác dân tộc và chính sách dân tộc đạt kết quả cao, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, tăng cường lòng tin của đồng bào DTTS&MN với Đảng và Nhà nước. Đồng thời, bài trừ các tập tục lạc hậu, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, xây dựng nông thôn mới, phát triển KT-XH, giữ vững an ninh trật tự và đóng góp tích cực cho sự phát triển bền vững của tỉnh Thanh Hoá.

Tài liệu tham khảo

- Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hóa. (2021). *Báo cáo tổng kết 10 năm thực hiện chính sách đối với người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2011-2021*.
- Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hóa. (2022a). *Báo cáo kết quả 5 năm thực hiện Quyết định số 12/2018/QĐ-TTg ngày 06/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ (giai đoạn 2018-2022)*.
- Ban Dân tộc tỉnh Thanh Hóa. (2022b). *Báo cáo kết quả thực hiện biểu dương, tôn vinh người có uy tín, nhân sĩ trí thức, doanh nhân tiêu biểu trong đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2017-2021*.
- Công, K. (2023). Thanh Hoá - xoá đói giảm nghèo nhờ vai trò đội ngũ Người có uy tín. *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*, ngày 29/9.
- Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII - Tập 1*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật.
- Dương, T. (2023). Khẳng định vai trò quan trọng của người có uy tín trong cộng đồng dân tộc thiểu số. *Tạp chí Tuyên giáo điện tử*, ngày 08/11.
- Hiếu, L. T. (2022). Phát huy vai trò của người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số theo tinh thần Đại hội lần thứ XIII của Đảng. *Tạp chí Khoa học Chính Trị*, số 4/2022.
- Linh, N. (2024). Khẳng định vai trò của người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số. *Báo Văn hóa*, ngày 10/01.
- Minh, V. Đ. (2024). Ủy ban Mặt trận tổ quốc Việt Nam tỉnh Thanh Hoá phát huy hiệu quả vai trò người có uy tín tiêu biểu trong công tác Mặt trận các cấp. *Tạp chí Mặt trận điện tử*, ngày 09/01.
- Quân, M. (2023). Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về công tác dân tộc từ việc quan tâm chăm lo người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số. *Báo Quân đội nhân dân*, ngày 04/10.
- Quỳnh, L. T. (2023). Phát huy vai trò của người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi tỉnh Thanh Hoá. Công thông tin trường Chính trị tỉnh Thanh Hóa, ngày 26/6.
- Quỳnh, T., & Liên, P. (2021). Người có uy tín “điểm tựa cho mọi điểm tựa khác”. *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*, ngày 24/4.
- Trần, Q. (2023). Người có uy tín Thanh Hoá – Thể hiện vai trò là người đi trước. *Báo Dân tộc và Phát triển*, ngày 05/10.
- Tuấn, N. Q. (2023). Chăm lo xây dựng đội ngũ người có uy tín trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số góp phần thực hiện tốt chính sách dân tộc. *Tạp chí Cộng sản*, ngày 13/12.

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA NGƯỜI CÓ UY TÍN TRONG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG VÙNG ĐỒNG BÀO DÂN TỘC THIỂU SỐ VÀ MIỀN NÚI TỈNH THANH HÓA

Lê Thị Bích Thủy^a

Lê Thị Thanh Thương^b

^aHọc viện Dân tộc

Email: lebichthuyhcm@gmail.com

^bCông ty Cổ phần Phát triển Giáo dục H.A.S

Email: thuonglt188@gmail.com

Nhận bài: 27/01/2024; Phản biện: 27/02/2024; Tác giả sửa: 02/3/2024; Duyệt đăng: 04/3/2024; Phát hành: 31/3/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/nctd/270>

Người có uy tín có vai trò, vị thế lớn trong cộng đồng các dân tộc thiểu số. Đây là những người có phẩm chất đạo đức, năng lực, gắn bó, am hiểu tập quan, hiểu biết rõ nhất tâm tư, tình cảm của những người dân trong gia đình, dòng họ và cộng đồng dân cư. Tiếng nói và hành động của người có uy tín có khả năng dẫn dắt, định hướng cho văn hoá ứng xử của cộng đồng dân cư. Đề phát triển bền vững vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi trên địa bàn tỉnh Thanh Hoá cần phát huy vai trò của người có uy tín trong gắn kết cộng đồng và phát huy tinh thần làm chủ của người dân trong phát triển kinh tế - xã hội và bảo tồn, phát huy di sản văn hoá truyền thống tốt đẹp của cộng đồng các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh.

Từ khóa: Người có uy tín; Phát triển bền vững; Dân tộc thiểu số; Tỉnh Thanh Hoá.